

2012

OFOTEN
SPAREBANK

Basel II – Pilar 3

Offentliggjøring av sentral
risikoinformasjon

Ofoten Sparebank

Basert på tall pr. 31.12.2012

Innholdsfortegnelse

1	Formålet med dokumentet	3
2	Basel II – Kapitaldekningsregler	4
2.1	Metodevalg for Ofoten Sparebank	5
3	Konsolidering	5
3.1	Oversikt over datterselskaper, tilknyttede selskaper mv	5
4	Ansvarlig kapital og kapitalkrav	5
4.1	Ansvarlig kapital	5
4.2	Kapitalkrav	6
5	Kreditrisiko og motparts- risiko	6
5.1	Definisjon av mislighold og verdifall	6
5.2	Metode for beregning av nedskrivninger	7
5.3	Fordeling på engasjements-typer, typer av motparter og geografiske områder	7
5.4	Engasjementer fordelt på type engasjement og gjenstående løpetid	8
5.5	Mislighold, Nedskrivninger og avsetninger på garantiansvar	8
5.6	Endring i nedskrivning på utlån og avsetninger på garantiansvar	9
5.7	Bruk av offisiell rating til kapitaldekningsformål	9
5.8	Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v. ved fastsettelse av kapitalkrav	10
5.9	Motpartsrisiko knyttet til derivater	11
6	Egenkapitalposisjoner	11
7	Styring og kontroll av risiko	12
7.1	Formål og prinsipper for ICAAP	12
7.2	Styring og kontroll av enkeltrisikoen	13
7.2.1	Kreditrisiko	13
7.2.2	Likviditetsrisiko	14
7.2.3	Markedsrisiko	14
7.2.4	Operasjonell risiko	14
7.2.5	Konsentrasjonsrisiko	15
7.2.6	Eiendomspriserisiko	15
7.2.7	Forretningsrisiko	15
7.2.8	Strategisk risiko	15
8	Renterisiko	16

1 Formålet med dokumentet

Formålet med dette dokumentet er å oppfylle kravene til offentliggjøring av finansiell informasjon iht. beskrivelsen i neste kapittel (kapitalkravsforskriftens del IX – Pilar 3).

Det utarbeides et tilsvarende dokument hvert år i tilknytning til årsrapporten. Vesentlige endringer som gjør at innholdet i dokumentet avviker betydelig fra faktiske forhold vil kunne medføre hyppigere oppdatering av informasjonen.

Alle tall i dokumentet er pr 31. desember 2012 og rapporteres i hele tusen kroner med mindre annet fremgår.

2 Basel II – Kapitaldekningsregler

Finansdepartementet fastsatte forskrift om kapitalkrav for forretningsbanker, sparebanker, finansieringsforetak, holdingselskaper i finanskonsern, verdipapirforetak og forvaltningsselskaper for verdipapirfond (kapitalkravsforskriften) 14. desember 2006. Forskriften trådte i kraft 1. januar 2007. Forskriftens del IX regulerer offentliggjøring av finansiell informasjon (tilsvarende **pilar 3** i Basel II-overenskomsten).

Dette regelverket bygger på en standard for kapitaldekningsberegninger fra Bank for International Settlements (BIS).

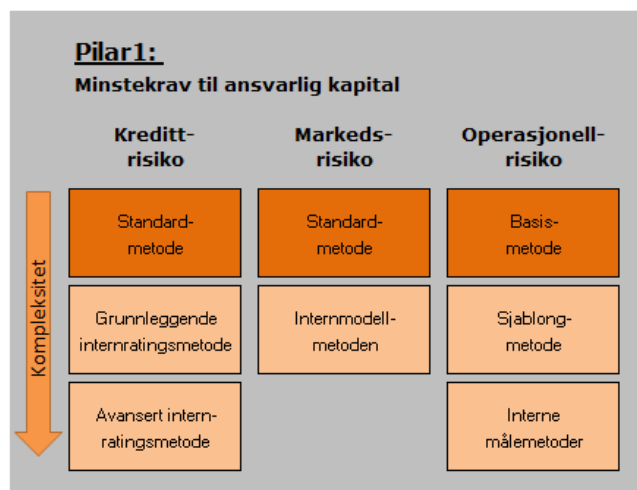
Formålet med kapitaldekningsregelverket er å styrke stabiliteten i det finansielle systemet gjennom:

- Mer risikofølsomme kapitalkrav
- Bedre risikostyring og kontroll
- Tettere tilsyn
- Mer informasjon til markedet

Kapitaldekningsregelverket baseres på tre pilarer:

- **Pilar 1:** Minimumskrav til ansvarlig kapital
- **Pilar 2:** Vurderingen av samlet kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging
- **Pilar 3:** Institusjonenes offentliggjøring av informasjon

I figuren nedenfor er bankens metoder for å beregne minimumskrav til ansvarlig kapital iht Pilar 1 illustrert med uthevede bokser.

Pilar 1

Pilar 1 omhandler minstekrav til kapitaldekning og er en videreutvikling av det tidligere kapitaldekningsregelverket, Basel I. De nye reglene innebærer ingen endring i den grunnleggende konstruksjonen av kapitalkravet, som fortsatt er 8 %, men det ble noen endringer i regelverket for hva som kan regnes som ansvarlig kapital og sammensetningen av denne. De store endringene gjelder beregningen av kapitalkravet for kredittrisiko og introduksjonen av et eksplisitt kapitalkrav for operasjonell risiko. Krav til kapitaldekning for markedsrisiko berøres i mindre grad av det nye regelverket.

Pilar 2

Pilar 2 er basert på to hovedprinsipper. Bankene skal ha en prosess for å vurdere sin totale kapital i forhold til risikoprofil og en strategi for å opprettholde sitt kapitalnivå. I tillegg skal tilsynsmyndighetene gjennomgå og evaluere bankenes interne vurdering av kapitalbehov og strategier, samt overvåke og sikre overholdelse av de myndighetspålagte kapitalkravene. Tilsynet har myndighet til å sette i verk passende tilsynsmessige tiltak om de ikke er tilfreds med resultatet av denne prosessen. Det regulatoriske kravet om bankenes innrapportering av ICAAP ble gjeldende første gang i 2008.

Pilar 3

Formålet med pilar 3 er å supplere minimumskravene i pilar 1 og den tilsynsmessige oppfølging i pilar 2. Pilar 3 skal bidra til at ulike markedsaktører bedre kan vurdere institusjonenes risikonivå på ulike områder, deres styring og kontroll med risikoene samt institusjonens kapitalisering.

Intensjonen er at Pilar 3 skal medvirke til økt markedsdisiplin gjennom at markedsaktører har tilgang til relevant informasjon om institusjonene og kan handle deretter. Institusjonene kan med de nye kapitaldekningsreglene i større grad enn tidligere benytte egne metoder for å beregne kapitalkravet. Offentliggjøring av relevant informasjon er derfor blitt viktigere.

Det regulatoriske kravet til Ofoten Sparebank om rapportering av Pilar 3 ble gjeldende første gang ved fremleggelse av årsrapport for 2008.

2.1 Metodevalg for Ofoten Sparebank

Kredittrisiko

Ofoten Sparebank benytter standardmetoden ved beregning av kapitalkrav for kredittrisiko. Standardmetoden innebærer at det benyttes standardiserte, myndighetsbestemte risikovekter ved beregningen av kapitalkravet.

Operasjonell risiko

Ved beregning av kapitalkrav for operasjonell risiko benyttes basismetoden, som innebærer at kapitalkravet beregnes i forhold til gjennomsnittlig inntekt siste tre år.

Markedsrisiko

Ofoten Sparebank er fritatt fra krav om å beregne markedsrisiko siden handelsporteføljen vanligvis ikke er større enn 5 % iht. kapitalkravforskriften § 31-5.

3 Konsolidering

3.1 Oversikt over datterselskaper, tilknyttede selskaper mv

Ofoten Sparebank har fire datterselskaper:

Datterselskap	Eierandel	Andelstemmer	Aksjekapital	Bokført verdi
Bogen Servicebygg AS	100 %	100 %	300	515
Linken Eiendomsmegling AS	96 %	96 %	1 150	-
Kåringen Eiendom AS	100 %	100 %	1 000	-
Kåringen Senter AS	100 %	100 %	100	-

Bogen Servicebygg AS eier forretningsbygget som banken har sitt hovedkontor i. Banken benytter hele 1. etasje til egen virksomhet og har leid ut 81 % av 2. etasje til annen virksomhet.

Bankens aksjer i Kåringen Eiendom AS ble nedskrevet til kr. 1,- i 2007 og det har ikke vært aktivitet i selskapet i 2012.

Det har verken vært aktivitet i Linken Eiendomsmegling AS eller Kåringen Senter AS i 2012. Aksjene i begge disse selskapene er skrevet ned i kr. 1,- i bankens balanse.

Det er ingen ansatte i datterselskapene og regnskapene er ikke konsolidert inn i bankens regnskap siden datterselskapenes virksomhet er uvesentlig.

Ofoten Sparebank har et tilknyttet selskap:

Tilknyttet selskap	Eierandel	Andelstemmer	Aksjekapital	Bokført verdi
Støperi Nord AS	48,1 %	48,1 %	675	-

Bankens aksjer i Støperi Nord AS er skrevet ned til kr. 1,-. Selskapet eies sammen med de ansatte i selskapet og er ikke konsolidert med bankens regnskap.

4 Ansvarlig kapital og kapitalkrav

4.1 Ansvarlig kapital

Ofoten Sparebanks ansvarlige kapital består av kjernekapital. Kjernekapitalen utgjøres i sin helhet av sparebankens fond og en evigvarende fondsobligasjon.

Tabellen nedenfor viser sammensetningen av bankens ansvarlige kapital og dens relative andel:

	2011	2012
Sparebankens fond	124 391	141 176
Netto overfinansierte pensjonsforpliktelser	-1 694	-1 711
Utsatt skattefordel og immatrielle eiendeler	-1 791	-1 948
Evigvarende fondsoblig.	19 855	19 881
Fondsobligasjon uten incentiv til nedbetaling	19 000	19 000
Kjernekapital	159 761	176 398
Fradrag ansv. kapital i andre finansinst.	-4 840	-3 352
Netto ansvarlig kapital	154 921	173 046
Ansvarlig kapital i %	17,05 %	17,42 %

4.2 Kapitalkrav

Som beskrevet i kapittel 2.1 benytter Ofoten Sparebank standardmetoden for å beregne kapitalkrav for kredittrisiko og basismetoden for å beregne kapitalkrav for operasjonell risiko.

Tabellen nedenfor viser kapitalkrav for kredittrisiko fordelt på de enkelte engasjementskategoriene slik disse er definert i kapitalkravsforskriften.

I tillegg vises kapitalkrav for motpartsrisiko og operasjonell risiko samt det samlede kapitalkravet:

Engasjementskategorier	Minimums-krav
Stater og sentralbanker	-
Lokale og regionale myndigheter	544
Offentlige eide foretak	797
Multilaterale utviklingsbanker	-
Internasjonale organisasjoner	-
Institusjoner	2 440
Foretak	13 879
Massemarkedsengasjementer	-
Engasjem. med pantessikkerhet i eiendom	43 558
Forfalte engasjementer	873
Høyrisiko - engasjementer	-
Obligasjoner med fortrinnsrett	120
Andeler i verdipapirfond	5
Øvrige engasjementer	11 481
Sum kapitalkrav for kredittrisiko	73 699
Kapitalkrav for motpartsrisiko	-
Kapitalkrav for operasjonell risiko	6 539
- Fradrag i kapitalkravet	-748
Sum kapitalkrav	79 489

5 Kredittrisiko og motpartsrisiko

5.1 Definisjon av mislighold og verdifall

Definisjon misligholdte engasjement:

Et engasjement anses å være misligholdt når kunden ikke har betalt forfalte terminer på utlån innen 90 dager etter forfall, eller når overtrekk på rammekreditt ikke er inndekket som avtalt innen 90 dager etter at rammekreditten ble overtrukket.

Administrasjonen rapporterer månedlig til styret restansevolum på utlån og kreditter som er 30 dager over forfall i tillegg til 90 dager.

Definisjon øvrige tapsutsatte engasjement:

Et engasjement anses for å være tapsutsatt, selv om det ikke er misligholdt ennå, når det er blitt identifisert objektive bevis på verdifall.

Definisjon verdifall:

Utlån og garantier vurderes etter "Forskrift om regnskapsmessig behandling av utlån og garantier i finansinstitusjoner av 21.12.2004". Utlån måles ved første gangs balanseføring til virkelig verdi (lånebeløpet som er overført til kunden). Ved senere måling vurderes utlån til amortisert kost fastsatt ved bruk av effektiv rentemetoden, som forenklet kan sies å være utlånets balanseførte verdi ved første gangs måling justert for mottatte avdrag og eventuell nedskrivning for tap. Dersom det foreligger objektive bevis for at et utlån eller en gruppe av utlån har verdifall, foretas nedskrivning for verdifallet. Banken har utarbeidet egne retningslinjer for nedskrivning for tap på utlån og garantier. Retningslinjene omhandler hovedsakelig følgende dimensjoner:

- Personmarked/bedriftsmarked
- Misligholdte/ikke misligholdte engasjement
- Risikoklasser
- Ekstra konjunkturutsatte bransjer

Kriterier for beregning av nedskrivninger på individuelle utlån er at det foreligger objektive bevis for verdifall. Objektive bevis på at et utlån har verdifall inkluderer, ifølge

utlånsforskriften, observerbare data banken har kjennskap til om følgende tapshendelser:

- Vesentlige finansielle problemer hos debitor.
- Betalingsmislighold eller andre vesentlige kontraktsbrudd.
- Innvilget utsettelse av betaling eller ny kreditt til betaling av termin, avtalte endringer i rentesatsen eller andre avtalevilkår som følge av finansielle problemer hos debitor.
- Det anses som sannsynlig at debitor vil inngå gjeldsforhandling, annen finansiell restrukturering eller at debitoren blir tatt under konkursbehandling.

5.2 Metode for beregning av nedskrivninger

Nedskrivningsbeløpene beregnes som forskjellen mellom balanseført verdi og vurdert verdi av pant. Ved beregningen av de fremtidige kontantstrømmene vurderes sikkerhetene til påregnelig salgspris fratrukket salgskostnader.

Identifiseringen av tapsutsatte engasjement tar hovedsakelig utgangspunkt i tapshendelser som foreligger på balansedagen, men objektive bevis på manglende fremtidig oppgjørsevne hos debitor vurderes også. Banken foretar kvartalsvise vurderinger av vesentlige engasjement med tanke på individuelle og gruppevis nedskrivninger.

Nedskrivning på grupper av utlån foretas dersom det foreligger objektive bevis for verdifall i den aktuelle utlånsgruppen. Banken deler inn bankens utlån i grupper med tilnærmet like risikoegenskaper med hensyn til debitorenes evne til å betale ved forfall. Følgende risikogrupper vurderes:

- Personkunder.
- Bedriftskunder.
- Primærnæringer
- Industri/Bergverk
- Bygg /Anlegg / Vann / Kraft
- Eiendomsdrift/finansiell tjenesteyting
- Handel / Hotell og Restaurantvirksomhet
- Tjenesteytende næringer
- Transport / Kommunikasjon

Verdifall for grupper av utlån vurderes ut i fra klassifisering og eksponeringer mot forhåndsdefinerte bransjer.

5.3 Fordeling på engasjementstyper, typer av motparter og geografiske områder

Matrisen nedenfor viser samlet engasjementsbeløp før tapsavsetninger fordelt på engasjementstyper og typer av motparter.

Type motpart pr. 31.12.2012	Brutto utlån	Garantier	Ubenyttet bevilgning	Sum
Personkunder	1 120 829	407	8 283	1 129 519
Primærnæring	23 259	75	3 466	26 800
Industri	7 430	-	742	8 172
Elektrisitet, vann, avløp	735	500	9 651	10 886
Bygg og anlegg	23 478	3 976	3 469	30 923
Varehandel	25 021	2 379	4 172	31 572
Transport	10 796	1 225	405	12 426
Overnatting, servering	3 304	75	-	3 379
Eiendomsdrift	142 960	2 805	803	146 568
Andre kredittforetak	201	42 556	-	42 757
Tjenesteytende nær.	14 840	789	284	15 913
Offentlig sektor	31 747	-	10 146	41 893
Øvrige	19 704	-	1 442	21 146
Sum	1 424 304	54 787	42 863	1 521 954
Gjennomsnitt*	1 344 613	57 376	45 529	1 447 518

* Gjennomsnitt av inngående og utgående balanse siste år

Matrisen nedenfor viser samlet engasjementsbeløp før tapsavsetninger fordelt på geografiske områder.

Geografisk fordeling pr. 31.12.2012	Brutto utlån	Garantier	Ubenyttet bevilgning	Sum
Nordland fylke	1 132 521	10 912	40 701	1 184 134
Troms fylke	193 428	1 319	1 592	196 339
Landet for øvrig	95 067	42 556	543	138 166
Utlandet	3 288	-	28	3 316
Sum	1 424 304	54 787	42 863	1 521 954

5.4 Engasjementer fordelt på type engasjement og gjenstående løpetid

Matrisen viser ulike engasjementstyper fordelt på løpetider.

Poster i balansen	inntil 1 mnd	1 - 3 mnd	3 mnd - 1 år	1 - 5 år	over 5 år	uten løpetid	Totalt
Utlån til og fordringer på kunder	73 903	14 567	60 426	292 313	983 095	-	1 424 304
Ubenyttede rammer	-	-	42 863	-	-	-	42 863
Garantiansvar	-	112	1 198	43 157	10 321	-	54 787
Sum	73 903	14 679	104 487	335 470	993 416	-	1 521 954

5.5 Mislighold, Nedskrivninger og avsetninger på garantiansvar

Matrisen nedenfor viser misligholdte og tapsutsatte utlån, individuelle nedskrivninger på utlån samt avsetninger på garantiansvar fordelt på typer av motparter.

Pr. 31.12.2012	Misligholdte eng. 30 dg.	Tapsutsatte engasjement	Individuell nedskrivn.	Gruppevise nedskrivn.	Garantier m/avsetning	Avst. På garantier
Personkunder	15 356	51	1 543	550		
Bygg og anlegg				593		
Eiendom og finansiell tjensteyt.	5 025	8 843	5 800	2 835		
Handel, hotell, servering	4 035		1 000	678		
Industri, bergverk	393		0	282		
Primærnæringen			0	182		
Service og pers. tjensteyting			500	631		
Transport				249		
Utv. Råolje / naturgass				0		
Sum sektor-/ næringsfordeling	24 809	8 894	8 843	6 000	0	0

5.6 Endring i nedskrivning på utlån og avsetninger på garantiansvar

Tabellene nedenfor viser utviklingen i nedskrivninger på utlån og avsetninger på garantiansvar for regnskapsåret 2012.

Endring i nedskrivning på grupper av utlån siste år:

Nedskrivning på grupper av utlån fremkommer som følger:	Utlån	Garantier	Sum
Gruppenedskrivning av utlån 1.1.	4 600	-	4 600
+ periodens nedskrivning av utlån	1 400	-	1 400
= Nedskrivning av grupper av utlån 31.12.	6 000	-	6 000

Endringer i nedskrivninger på individuelle utlån og avsetninger på garantier siste år:

Individuelle nedskrivninger fremkommer som følger:	Utlån	Garantier	Sum
Individuell nedskrivninger 1.1.	8 723	-	8 723
- periodens konstaterte tap hvor det tidligere er foretatt nedskrivninger	-	-	-
+ økte individuelle nedskrivninger i perioden	120	-	120
+ nye nedskrivninger i perioden	-	-	-
- tilbakeføring nedskrivninger i perioden	-	-	-
= Individuell nedskrivning 31.12.	8 843	-	8 843

Årets nedskrivning og gjenvinning på tidligere års nedskrivninger:

Periodens tapskostnad fremkommer som følger:	2012	2011
Periodens endring i individuell nedskrivning	120	680
+ periodens endring i nedskrivning på grupper av lån	1 400	500
periodens konstaterte tap som det + tidligere år er foretatt individuell nedskrivning for	283	994
periodens konstaterte tap som det + tidligere år ikke er foretatt individuell nedskrivning for	81	100
- periodens inngang på tidligere perioders konstaterte tap	-134	-19
= periodens tapskostnader	1 750	2 255

5.7 Bruk av offisiell rating til kapitaldekningsformål

Etter standardmetoden vil kapitalkravet kunne avhenge av motpartens offisielle rating. Offisiell rating vil i liten grad være aktuelt for bankens lånekunder, men kan være aktuelt for utstedere av verdipapirer banken plasserer i. I så fall er det ratinger fra Standard & Poor's, Moody's og/eller Fitch som er aktuelle. Ofoten Sparebank har pr. rapporteringstidspunktet ingen engasjementer hvor ratingen påvirker kapitaldekningen.

5.8 Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v. ved fastsettelse av kapitalkrav

Matrisen nedenfor viser samlet engasjementsbeløp før og etter at det er tatt hensyn til sikkerheter (garantiansvar og finansielle sikkerheter) samt engasjementsbeløp som er fratrukket den ansvarige kapitalen.

	Engasjements- beløp før sikkerheter	Engasjements- beløp etter sikkerheter	Fratrukket den ansvarlige kapitalen	Benyttede ratingbyrå	Andel sikret med pant ¹	Andel sikret med garantier ¹
Stater og sentralbanker	712	712		Ingen		
Lokale og regionale myndigheter	41 008	42 142		Ingen		
Offentlig eide foretak	9 965	9 965		Ingen		
Multilaterale utviklingsbanker	-	-		Ingen		
Internasjonale organisasjoner	-	-		Ingen		
Institusjoner	68 216	68 941	3 352	Ingen		
Foretak	197 627	195 134		Ingen		
Massemarkedsengasjementer	-	-		Ingen		
Engasjementer med pantesikkerhet i eiendom	1 218 405	1 218 405		Ingen		
Forfalte engasjementer	9 630	9 630		Ingen		
Høyrisiko-engasjementer	-	-		Ingen		
Obligasjoner med fortrinnsrett	15 028	15 028		Ingen		
Andeler i verdipapirfond	328	328		Ingen		
Øvrige engasjementer	158 581	155 028		Ingen		
Sum	1 719 500	1 715 313	3 352			

¹ Her tas kun hensyn til garantier og pant som har betydning for beregning av kapitalkrav. Andel regnet av engasjementsbeløp før sikkerheter

Hovedtyper av pant som benyttes for kapitaldekningsformål er pant i bolig og fritidseiendom. Garantier har i liten grad betydning for kapitaldekningen. Ofoten Sparebank benytter ikke kredittderivater.

Banken foretar ikke motregning av eksponeringer i eller utenfor balansen ved beregning av kapitalkrav for kredittrisiko. Verdivurdering av sikkerheter tar utgangspunkt i sikkerhetens markedsverdi.

Sikkerhetsobjekter som er ukjente for oss, skal dokumentere sin verdi gjennom takst. På eiendommer i vårt primærmarked benyttes, i tillegg til takst, bankens egen markedskunnskap ved fastsettelse av verdi.

Verdivurdering av boligeiendommer oppdateres ved vesentlige endringer i markedet, ved større opplån og minst hvert tredje år.

Det tas hensyn til konsentrasjonsrisiko i bankens ICAAP, likevel slik at konsentrasjonsrisiko som følge av konsentrasjon i typer av sikkerheter ikke eksplisitt tilordnes kapitalbehov.

5.9 Motpartsrisiko knyttet til derivater

Samlet engasjementsbeløp hvor det beregnes kapitalkrav for motpartsrisiko utgjorde NOK 0 mill. (engasjementsbeløp før sikkerhetsstillelse og konverteringsfaktor).

Matrisen under viser derivatkontraktens virkelige verdi før og etter nettoavregning på posisjoner mot de ulike motparter.

(hele tusen)	Virkelig verdi
Før motregning	0
Etter motregning	-2 059

Virkelig verdi før motregning er summen av virkelig verdi på alle kontrakter med positiv verdi - mot samme motpart.

Virkelig verdi etter motregning er beløpet før motregning korrigert for alle kontrakter med negativ verdi - mot samme motpart.

6 Egenkapitalposisjoner

Kortsiktige plasseringer i aksjer, andeler og egenkapitalbevis vurderes som handelsportefølje og omløpsaksjer. Langsiktige investeringer klassifiseres som anleggsmidler.

Handelsporteføljen består av mindre aksjeposter i børsnoterte selskaper, hvor man over tid søker å oppnå aksjemarkedets meravkastning. Postene vurderes til markedsverdi.

Omløpspostene er ordinære poster hvor intensjonen om å realisere kortsiktige gevinster på kurssvingninger ikke er fremtredende (i motsetning til ved handelsporteføljen). Postene blir verdsatt til den laveste verdi av anskaffelseskost og markedsverdi.

Alle papirer i denne porteføljen som er børsnoterte er verdsatt iht. børskursen pr 31.12.2012 som markedsverdi. I nærværende Pilar 3-dokument omtales denne beholdningen som værende til gevinstformål, selv om gevinstformålet ikke er spesielt fremtredende.

Anleggspostene, det vil si poster beregnet til varig eie eller bruk, er vurdert til det laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Beregningen av virkelig verdi baseres på informasjon om foretakets fremtidige kontantstrømmer, soliditet og fremtidsutsikter. Nedskrivning blir foretatt når virkelig verdi er lavere enn anskaffelseskost og verdinedgangen skyldes forhold som må antas å være av ikke forbigående karakter. Nedskrivningene reverseres når grunnlaget for dem ikke lenger vurderes å være til stede.

NOK 1,7 mill. av de balanseførte anleggspostene er børsnoterte. I Pilar 3 omtales denne beholdningen som værende til strategiske formål.

Matrisen nedenfor viser egenkapitalposisjoner fordelt etter om de holdes for gevinstformål eller strategisk formål. Matrisen viser også type verdipapir og bokført verdi, virkelig verdi, realisert gevinst/tap siste år, akkumulert urealisert gevinst/tap og hvor mye av dette som er medregnet i henholdsvis kjernekapital og tilleggskapital.

	Bokført verdi	Virkelig verdi	Realisert gevinst / -tap i perioden	Urealisert gevinst / -tap i perioden	Herav medregnet i kjernekapital ¹	Herav medregnet i tilleggskapital ¹
Aksjer og andeler - gevinstformål						
- børsnoterte aksjer	12 437	12 437	1 834	275	275	
- andre aksjer og andeler	328	373		45		
Aksjer og andeler - strategisk formål						
- børsnoterte aksjer	1 708	1 982		274		
- andre aksjer og andeler	20 160	20 160		-		

7 Styring og kontroll av risiko

7.1 Formål og prinsipper for ICAAP

ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) er bankens egen prosess for å vurdere bankens kapitalbehov. Denne kapitalbehovsvurderingen skal være fremoverskuende, og dette innebærer at kapitalbehovet skal vurderes i forhold til bankens nåværende og fremtidig risikoprofil. Det er derfor et overordnet prinsipp at banken i tillegg til å beregne behovet ut fra gjeldende eksponering (eventuelt rammer) også må vurdere kapitalbehovet i lys av planlagt vekst, eventuelle besluttede strategiske endringer m.v.

Fremtidige tap kan deles inn i forventede tap og uventede tap. Forventede tap kan betraktes som en driftskostnad og forutsettes dekket over den løpende driften. Den løpende driften kan også betraktes som et førstelinjeforsvar mot uventede tap. I kapitalbehovsvurderingen legges det imidlertid til grunn at uventede tap ikke dekkes over driften, med skal dekkes av kapital. Kapitalbehovsvurderingen innebærer følgelig at banken beregner hvor mye kapital som trengs for å dekke opp for fremtidige uventede tap.

Disse beregningene gjøres på ulike måter for ulike risikoer, og er basert på ulike forutsetninger. Det er en implisitt forutsetning om at det ikke beregnes kapital som dekker alle tenkelige tapsutfall. Det er imidlertid benyttet konservative forutsetninger i beregningene.

Ved beregning av samlet kapitalbehov (for alle risikoene) kan det argumenteres for at de ulike risikoene ikke vil materialisere seg samtidig, og at det derfor eksisterer diversifikasjonseffekter som innebærer at det samlede kapitalbehovet er lavere enn summen av kapitalbehovet for de enkelte risikoene. Bankens har imidlertid valgt å legge en konservativ tilnærming til grunn, og ser derfor bort fra slike effekter.

Med risikotoleranse forstås størrelsen på den risikoen banken er villig til å ta i sin virksomhet for å nå sine mål. Risikotoleransen kommer til uttrykk i rammeverket for virksomheten, herunder i begrensninger i vedtekter, policyer, fullmakter, retningslinjer og rutiner. For noen av risikoene er det vanlig å fastsette kvantitative begrensninger på risiko, for eksempel kvantitative rammer for markedsrisiko, rammer for store engasjement, rammer for eksponering mot enkeltbransjer osv. For andre risikotyper er det mer naturlig å benytte kvalitative begrensninger. Slike begrensninger angir hvor langt man er villig til å strekke seg på enkeltrisikoen, og representerer derfor en beskrivelse av risikotoleransen for disse enkeltrisikoen. Bankens risikotoleranse er forsøkt reflektert i kapitalbehovet som beregnes for hver enkelt risiko.

Banken har videre, basert på en overordnet risikotoleranse, etablert et ønsket nivå for kapital. Dette nivået er benevnt bankens kapitalmål.

I fastsettingen av bankens kapitalmål inngår bankens internt beregnede kapitalbehov, men banken gjør i tillegg en vurdering av forventninger og krav fra bankens omgivelser. Bankens overordnede risikotoleranse innebærer at kapitalmålet alltid vil være høyere enn bankens internt beregnede kapitalbehov.

Bankens kapitalmål og overordnede retningslinjer for kapitalbehovsvurderingen er vedtatt av bankens styre. Administrasjonen gjennomfører de relevante vurderinger og beregninger og fremlegger dette for styret. En slik gjennomgang gjøres minst én gang per år. Styret er aktivt med i prosessen, og vi benytter ekstern revisor i kvalitetssikringen av arbeidet.

Bankens interne kapitalbehovsvurdering innebærer en analyse og bergning av kapitalbehov for følgende risikoer:

- Kredittrisiko
- Likviditetsrisiko
- Markedsrisiko
- Operasjonell risiko
- Konsentrasjonsrisiko
- Eiendomspriserisiko
- Forretningsrisiko
- Omdømmerisiko
- Strategisk risiko

Beregning av kapitalbehov for enkeltrisikoen gjøres ved hjelp av ulike metoder. Banken stresstester effekten på kapitaldekningen av et alvorlig økonomisk tilbakeslag/nedgangs-konjunktur. I tillegg gjennomfører banken en reversert stresstest. I en reversert stresstest bestemmer banken først hvilken kapitaldekning som er så lav at banken risikerer å bli satt under administrasjon og/eller overtatt. Deretter simulerer banken med forskjellige kombinasjoner av parameterverdier som i sum gir det resultat man har bestemt.

Hensikten med en slik reversert stresstest er å gi banken ytterligere kunnskap om hvor mye som skal til før bankens kapitaldekning faller under ett kritisk nivå. Banken gjennomfører også egne stresstester av likviditetsrisiko.

7.2 Styring og kontroll av enkeltrisikoen

I det følgende gis en gjennomgang av bankens håndtering av de enkelte risikoene.

Ofoten Sparebank er en forholdsvis liten kredittinstitusjon. Det er derfor et overordnet mål for styret at bankens kredittpolicy innebærer forsvarlig risiko. Banken har utarbeidet eget regelverk som bidrar til begrensninger og styring av den finansielle risiko. Finansiell risiko deles inn i kredittrisiko, likviditetsrisiko og markedsrisiko. Markedsrisiko består igjen av renterisiko, valutarisiko og aksjekursrisiko. Nedenfor følger en beskrivelse av de ulike typer risiki, og hvordan banken har håndtert disse.

Risikostyringsfunksjonen er organisert som en integrert del av bankens opplegg for intern risikokontroll. Ansvarlig avdelingsleder forestår her avviksrapportering til banksjef, som igjen sørger for videre rapportering til bankens styre i de situasjonene der det er påkrevet.

7.2.1 Kredittrisiko

Kredittrisiko defineres som risiko for tap knyttet til at kunder eller andre motparter ikke kan gjøre opp for seg til avtalt tid og i henhold til skrevne avtaler, og at mottatte sikkerheter ikke dekker utestående krav. Denne typen risiko knytter seg hovedsakelig til større privat- og næringsengasjement, men også til bankens plasseringer i verdipapirer.

Vårt regelverk, både i kreditthåndboken og i reglene for virksomheten på verdipapirmarkedet, gir klare begrensninger i volum og krav til sikkerhet. En stor del av bankens utlån er sikret ved pant i fast eiendom.

Bankens obligasjonsportefølje er anskaffet for å sikre en nødvendig likviditetsbuffer, og består av obligasjoner utstedt av andre kredittinstitusjoner, kommuner og statsgaranterte aktører. Det knytter seg liten til middels kredittrisiko til denne porteføljen. Ved årsskiftet er de enkelte papirene i porteføljen vurdert til det laveste av kostpris og markedspris.

Både person- og bedriftskundene blir risikoklassifiserte. Risikoklassifiseringssystemet gjør banken bedre i stand til å beregne og styre risiko innenfor utlånsområdet. Både person- og næringskundene klassifiseres ut fra sikkerheter og betalingsevne og blir delt inn i følgende risikoklasser:

- A – Lav risiko
- B – Moderat risiko
- C – Normal risiko
- D – Rimelig høy risiko
- E – Høy risiko

Styret får halvårlig en gjennomgang av alle engasjement over en viss størrelse, samt kvartalsvis av alle utsatte engasjement uansett størrelse.

7.2.2 Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko defineres som risikoen for at en bank ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser og/eller finansiere økninger i eiendelene uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering. Nivået på institusjonens ansvarlige kapital vil være en sentral forutsetning for å kunne tiltrekke seg nødvendig funding til enhver tid.

En solid og veldrevet bank vil normalt ha lett tilgang til trekkrettigheter og nødvendige kreditter. Ofoten Sparebank har god langsiktige funding, gjennom høy andel av innskuddsdekning. Styret ser det imidlertid fortsatt som en sentral oppgave å holde ordinære innskudd fra kunder på et høyt nivå slik at behovet for innlån fra markedet blir minst mulig.

Bankens styre vurderer likviditetsrisikoen i Ofoten Sparebank som moderat. Styret får månedlige rapporter om likviditetssituasjonen i banken.

7.2.3 Markedsrisiko

Markedsrisiko defineres som risiko for tap i markedsverdier knyttet til porteføljer av finansielle instrumenter som følge av svingninger i aksjekurser, valutakurser, renter og råvarepriser.

7.2.3.1 Aksjekursrisiko

Aksjekursrisikoen omhandler risiko i forhold til aksjer, aksjefond og pengemarkedsfond. Disse deles gjerne inn i handelsportefølje, øvrige omløpsmidler og anleggsmidler.

Omløpsporteføljen består av pengemarkedsfond hvor banken har plassert deler av sin overskuddslikviditet. Disse pengemarkedsfondene inngår som en del av bankens likviditetsreserve. Størrelsen på og kursutviklingen for denne beholdningen inngår

i den månedlige rapporteringen til bankens styre.

Anleggsbeholdningen består hovedsakelig av aksjer i strategiske selskaper. Banken forvalter en handelsportefølje som pr. 31.12.2012 utgjorde ca. kr 12,4 mill. Dette er investert i enkeltaksjer.

Bankens virksomhet innen verdipapirmarkedet var på et moderat nivå i 2012. Virksomheten styres av egne regler fastsatt av styret, og det er gitt fullmakter og volumbegrensninger på området.

7.2.3.2 Valutarisiko

Banken handler ikke med valuta utover kjøp og salg av reisevaluta til våre kunder. Valutarisikoen er derfor minimal.

7.2.4 Operasjonell risiko

Operasjonell risiko defineres som risikoen for tap eller sviktende inntjening som skyldes utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser, svikt hos mennesker og i systemer eller eksterne hendelser. Tapet kan være forårsaket av bevisste eller ubevisste handlinger/hendelser.

Operasjonell risiko blir en form for "restrisiko" som ikke dekkes av de øvrige risikoområdene. Risikoen styres ved at det foretas løpende kontroller med utgangspunkt i bankens etablerte rutiner for intern kontroll. Avdekkede avvik rapporteres løpende via avdelingslederne til banksjef, som igjen i enkelte situasjoner rapporterer videre til bankens styre.

7.2.5 Konsentrasjonsrisiko

Konsentrasjonsrisiko defineres som risiko for tap som følge av konsentrasjon om:

- Enkeltkunder
- Enkeltbransjer
- Geografiske områder

Banken har pr. 31.12.12 1 konsolidert engasjement over 10 % av ansvarlig kapital som er rapporteringspliktige til Kredittilsynet.

Ekstra konjunkturutsatte bransjer har vi definert til å omfatte bygg & anlegg, eiendomsdrift, handel, hotell, restaurant, tjenesteytende næring og transport. Styret vurderer halvårlig eksponeringen i de ulike næringene

Banken har hovedsakelig utlån i primærområdene Ballangen, Narvik, Evenes, Tjeldsund og Skånland. Vi mener banken har en akseptabel risikospredning innenfor sitt markedsområde.

7.2.6 Eiendomsprisrisiko

Denne risikotypen defineres som risiko for uventet verdifall på institusjonens eiendommer eller i porteføljer av eiendomsinvesteringer. Eiendomsprisrisiko knyttet til utlån til eiendomssektoren eller eiendeler som sikkerhet dekkes under kredittrisiko og konsentrasjonsrisiko. Banken eier egne bankbygg i Ballangen, Tjeldsund og Narvik til samlet bokførte verdier på kr 15,8 mill. Det vurderes som moderat risiko for at et verdifall på disse skal føre reelle verdier under de bokførte.

7.2.7 Forretningsrisiko

Forretningsrisiko defineres som risikoen for uventede inntektssvingninger ut fra andre forhold enn kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- eller produktsegmenter og være knyttet til konjunktursvingninger og endret kundeatferd. Risikoen vurderes av bankens styre en gang hvert år eller oftere ved behov.

7.2.8 Strategisk risiko

Risiko for uventede tap eller sviktende inntjening i forhold til prognoser knyttet til vekstambisjoner, inntreden i nye markeder eller oppkjøp.

Banken anser risikoen for sviktende inntjening i forhold til prognoser knyttet til vekstambisjoner, inntreden i nye markeder eller oppkjøp som moderat.

7.3 Bankens godtgjørelsesordning

Styret har gitt retningslinjer for godtgjørelse som omfatter alle former for godtgjørelse til bankens ansatte. Retningslinjene skal bidra til å fremme og gi incentiver til god styring av og kontroll med virksomhetens risiko, motvirke for høy risikotaking og bidra til å unngå interessekonflikter. Det vises også til note 10.a i årsregnskapet.

Banken har en generell ordning for variabel godtgjørelse som defineres inn under pkt. 5 Unntak i Finanstilsynets rundskriv av 21.02.2011 "Godtgjørelsesordninger i finansinstitusjoner, verdipapirforetak og forvaltningsselskaper for verdipapirfond".

Ordningen omfatter hele banken og gir ikke incentiveffekt når det gjelder overtakelse av risiko.

For 2012 utgjorde bonusordningen kr. 30.400,- pr. ansatt i 100 % stilling som omfattes av ordningen.

8 Renterisiko

Ofoten Sparebank har identifisert følgende kilder til renterisiko:

- Utlån til kunder/andre banker
- Rentebærende plasseringer i verdipapirer
- Innskudd fra kunder
- Rentebærende verdipapirgjeld
- Annen rentebærende gjeld
- Rentebytteavtaler (SWAP)

Renterisiko på utlån til kunder oppstår i tilknytning til både flytende og fastforrentede utlån. I henhold til finansavtaleloven (gjeldende for privatpersoner) har banken en varslingsfrist på 6 uker før en eventuell renteøkning på utlån kan iverksettes. For beregning av renterisiko knyttet til utlån med flytende rente benytter banken en durasjon på 0,12 (6/52).

Banken har pr. 31.12.12 fastrentelån på kr. 14,4 mill. I henhold til markedspolicy skal bankens nettoeksponering mot renterisiko ikke overstige kr. 2,5 mill. Bankens netto renteeksponering ligger innenfor de vedtatte rammer.

Bankens plasseringer i rentebærende verdipapirer består hovedsakelig av papirer med flytende rente som reguleres kvartalsvis. Fra vår meglerforbindelse mottar vi månedlige kurs- og renterisikooversikter som inngår i bankens styring av renterisiko.

Renterisiko knyttet til kundeinnskudd oppstår også i tilknytning til både flytende og fastforrentede avtaler. Når det gjelder kundeinnskudd er varslingsfristen i finansavtaleloven på 2 måneder. Renterisikoen på innskudd med flytende rentevilkår er derfor marginalt høyere enn den tilsvarende risikoen på utlån. Banken har pr. 31.12.12 fastrenteinnskudd på kr. 22,5 mill.

Verdipapirgjeld er lagt ut med flytende rente knyttet til 3 måneders NIBOR og kvartalsvise rentejusteringer.

All annen rentebærende gjeld har også flytende rente knyttet til 3 måneders NIBOR og kvartalsvise rentejusteringer. I perioder hvor

det inngås rentebærende gjeld med fast rente vurderes behovet for renteswapper i hvert enkelt tilfelle.

Renterisikoen styres etter vedtatte rammer og begrensninger i følgende policyer:

- Risikopolicy
- Markedspolicy

Renterisikoberegninger rapporteres halvårlig til styret.

Ut i fra bankens posisjoner, rentebindingstid og varslingsfrister for renteendringer er det nedenfor satt opp en oversikt over bankens renterisiko. Renterisikoen er beregnet ut i fra vektet durasjon på de ulike posisjonene multiplisert med en renteendring på et prosentpoeng:

Renterisiko

	durasjon	Renterisiko i tusen kroner *
Ændeler:		
Konter og fordr. Sentralbanker	0,08	1
Utlån/fordr. kredittinst. -bundet	1,10	106
Utlån til kunder med flytende rente	0,12	1 625
Utlån til kunder med rentebinding	2,78	454
Rentebærende verdipapirer	0,41	538
Øvrige rentebærende eiendeler	-	-
Gjeld:		
Innskudd med rentebinding	0,38	-80
Andre innskudd	0,17	-1 876
Verdipapirgjeld	0,24	-131
Øvrig rentebærende gjeld	0,22	-318
Utenom balansen:		
Renterisiko i derivater	4,00	-1 999
Sum renterisiko		-1 679

* Renterisiko er beregnet som et ans lag på verdiendring ved ett prosentpoengs økning i renten.

Banken har ingen renterisiko i utenlandsk valuta.

